

Najpolitickejšia veda

ADAM HUDEK

Didactylos pokrčil rameny. *“Želva prostě existuje. Svět je plochý talíř. Slunce ho obletí jednou za den a za sebou táhne své světlo. A tak se to bude dít, ať věříte, že je to pravda, nebo ne. Je to skutečnost. Nevím, jak je to s pravdou. Pravda je mnohem složitější než tohle. Abych vám řekl pravdu, tak já si myslím, že Želva se pendrek stará o to, jestli to pravda je, nebo není.”* (Terry Pratchett)

Úryvok z knihy “Malí bohové”¹ celkom výstižne ilustruje niekoľko vecí. Medzi skutočnosťou (faktom) a pravdou existuje určitý rozdiel. Zdá sa, že pravda má väčšiu hodnotu ako „obyčajná“ skutočnosť resp. fakt. V bežnom vyjadrovaní sa preto využívajú spojenia pravdivé skutočnosti a pravdivé fakty.² Na zistenie „pravdy“ je teda očividne potrebná dodatočná interpretácia „správnych“ faktov. Pratchettov citát zároveň poukazuje na rozdiel medzi tzv. exaktnými vedami a históriou. Vesmír funguje podľa určitých, presne daných, zákonitostí, ktoré vedci postupne odhaľujú a popisujú. Fyzikálne zákony však fungujú, aj keď o nich nikto nevie, alebo ich existenciu ignoruje. Predstavujú objektívnu skutočnosť, ktorú nie je možné „zrušiť“. Gravitácia fungovala rovnako pred Newtonom aj po ňom. Skutočnosť, že Galilei odvolal svoje tvrdenie, že Zem sa točí okolo vlastnej osi, tento jav nemohla nijako ovplyvniť. Stalinovo odmietnutie objavov na poli genetiky a dedičnosti a nariadenia presadzujúce akceptáciu „lysenkizmu“ a „mičurinizmu“ sa dnes, spolu s Galileiho prípadom, chápu ako tragikomické a absurdné prípady zasahovania ideológie do exaktných vied.³ V dnešnom vyspelom svete sú podobné, ojedinelé, pokusy považované už len za dôvod na

¹ Príbeh sa odohráva na plochom svete, ktorý na chrbte držia štyri slony stojace na chrbte korytnačky.

² Bizarné spojenia nepravdivé fakty a nepravdivé skutočnosti sa dajú nájsť najmä v jazyku byrokratov. Napr.: <http://medialne.etrend.sk/tlac-tlacove-spravy/nepravdive-fakty-v-tyzdenniku-plus-7-dni.html>

³ Sovietsky režim zo začiatku odmietal akceptovať aj časti kvantovej mechaniky a teórie relativity pretože sa nezhodovali s tvrdeniami „klasikov“. Veľmi rýchlo sa však ukázalo, že bez využitia „buržoázných pavied“ nie je možné zostrojiť atómovú bombu ani rozvíjať vesmírny program. Keď sa začiatkom päťdesiatych rokov pýtali Igora Kurčatova, otca sovietskej atómovej bomby, čo si myslí o článku kritizujúcom teóriu relativity odpovedal: „*No, ak má ten váš článok pravdu, môžeme to tu zatvoriť.*“ (Pozri: http://iphone.sme.sk/?sek=veda&rub=veda_profil&cl=5223726) Keby sa podobným spôsobom o historickom materializme vyjadril sovietsky historik, najmiernejším trestom by bol zrejme zákaz publikovania a strata miesta.

úsmev. Paradoxne, to čo sa v oblasti exaktných vied považuje za prejav hlúposti alebo tmárstva, je v prípade historickej vedy považované za žiaduce a legitímne.

Predstavme si, že by Róbert Fico zo svojej obľúbenej jánošíkovskej legendy prebral aj časť o tom, ako zbojníkovi lesná víla darovala opasok, ktorý vraj znásoboval jeho silu. Prominentný fyzik by vyhlásil, že takéto predstavy o mágii sú nevedecké a neexistuje pre ne žiadny dôkaz. Premiér by ho následne vyhlásil za duchovného bezdomovca nakazeného bacilom antislovakizmu. Celkom absurdná predstava, nie? Je zaujímavé, že v prípade historickej interpretácie príbehu o legendárnom zbojníkovi to mnohým až také čudné nepripadá. Naopak, Róberta Fica zrazu prekvapuje, že historik na otázku o Jánošíkovi odpovedá ako vedec – popíše reálny obraz premiérovho vzoru na základe dostupných prameňov. Ako nevelmi úspešného, krátko pôsobiaceho, „neromanticky“ konajúceho, skrátka obyčajného zbojníka. Zdá, že medzi časťou politickej elity (nielen) na Slovensku vládne nepochopenie základných princípov a východísk historikovej práce. Tou, okrem iného, nie je mýty a legendy ochraňovať, či dokonca vytvárať, ale naopak dejiny demýtizovať a podrobiť vedeckému výskumu, bez ohľadu na konečné výsledky. V žiadnom prípade však nie je úlohou štátnej moci, aby rozhodovala, čo je správne a čo treba zavrhnúť.

Otázkou je, prečo jednotlivé vlády takto postupujú? Jednoduchá odpoveď znie: pretože môžu a dokonca sú k tomu vyzývané. A často aj historikmi. Zatiaľ čo výsledky exaktných vied už dávno nepotrebujú politické posvätenie, aby boli uznané za „pravdivé“, zdá sa, že v prípade zistení historického výskumu je to inak. Prečo má ukrajinská vláda pocit, že ukrajinský hladomor bude považovaný za genocídu, keď to odsúhlasia parlamenty jednotlivých krajín? V tomto prípade zďaleka neplatí: „*A tak se to bude dít, ať věříte, že je to pravda, nebo ne. Je to skutečnost.*“ O správnosti alebo nesprávnosti interpretácie minulosti má v tomto prípade rozhodnúť politicky podmienené hlasovanie. Dôvodom je skutočnosť, že fakt má v historickej vede úplne inú hodnotu ako vo fyzike. Celkom výstižne to charakterizoval Jaques Le Goff: „... *fakt v histórii nie je základnou danosťou objektivitu, a to jednak preto, že historické fakty sú konštrukciou a nie danosťou a zároveň preto, že objektivita v histórii neznamená jednoduché podriadenie sa faktom.*“⁴ V historiografii je dôležité interpretovanie minulých udalostí a (re)konštruovanie obrazu minulosti. Na rozdiel od exaktných vied sa historická veda zaoberá neopakovateľnými udalosťami. Nemenné zákony podobné tým fyzikálnym neexistujú, dajú sa vybadať iba určité pravidelnosti. To však neznamená, že historik je vo svojich interpretačných možnostiach úplne neobmedzený. Podmienka vedeckosti, kritickosti a adekvátneho metodologického a teoretického prístupu dávajú subjektívnym vyjadreniam jednoznačné mantinely.

⁴ LE GOFF, Jacques. *Pamät' a dejiny*. Praha : Argo, 2007, s. 124.

Podstatou problému zasahovania politikov do interpretácie dejín je, že túto skutočnosť nechápu alebo, čo je horšie, ignorujú. Je to však príznak, značne rozšírenej, extrémne zjednodušenej predstavy o fungovaní histórie ako vedy. Na tento problém upozornili a upozorňujú viacerí historici. V slovenskom prostredí veľmi výstižne Ľubomír Lipták: „Vychádza sa z primitívnej predstavy, že dejiny možno zložiť z akejsi mozaiky čiastkových poznatkov, zlepíť z črepor neúprosným časom rozbitej nádoby ľudských osudov, že je úlohou generácií iba skladať kamienok ku kamienku, až kým vo vhodnej chvíli vznikne ten správny obraz minulosti. Je to predstava vyhovujúca tzv. zdravému či triezvemu rozumu, ale žiaľ nie podstate historiografie a vedy vôbec.“⁵ Zdá sa, že takáto je všeobecne rozšírená predstava o historikovej práci. To je základ práce rôznych amatérov a diletantov, ktorí majú pocit, že zbieraním a zoradením „nespochybniteľných faktov“ píšú „konečnú, pravdivú interpretáciu dejín“. Vôbec pri tom netušia, že subjektívne interpretujú vlastné konštrukcie. To, že tak robia nadšenci so záujmom o dejiny, nemusí prekážať. Ak však takto chápu dejiny politici zodpovední za riadenie štátu, výsledky môžu byť katastrofálne.

Priam ukázkovým príkladom primitívnej predstavy o fungovaní historickej vedy je „kauza“ Svätopluka, „kráľa starých Slovákov“. Práve tu sa proti námietkam historickej obce vo veľkom argumentovalo:

1. „zdravým rozumom“ – Keď sme Slováci teraz, boli nimi aj naši predkovia pred 1000 rokmi.
2. „očividnými faktami“ – Svätopluk bol kráľ, je tak oslovený v pápežskej listine.
3. tvrdením, že konečne nastala vhodná chvíľa na odhalenie definitívneho obrazu minulosti – po ukončení pomadžarčovania, čechoslovakizmu, komunizmu a „anti-národného“ liberalizmu môžeme konečne povedať „ako to skutočne bolo“.
4. aj ostatní to tak robia – všetky okolité hlavné mestá okrem Bratislavy majú jazdecké sochy svojich „národných hrdinov“. (Podobné sochy a slávnosti však boli v Prahe, Viedni a Budapešti populárne v 19. storočí a slovenská snaha o dobehnutie tohto deficitu v roku 2010 je smiešny anachronizmus.)

Za jeden zo zásadným problémov historickej vedy, od ktorého sa odvíjajú aj ďalšie ťažkosti, považujem neschopnosť historikov presvedčiť širokú verejnosť, že vykonávajú činnosť, na ktorú treba mať adekvátne vzdelanie a teoretickú prípravu. Je asi nutné neustále zdôrazňovať, že práca historika sa nekončí zbieraním dátumov a ich chronologickým zoradením.⁶ Základná vlastnosť, ktorá oddeľuje vedu od obyčajných ideologických konštruktov, je hlavne adekvátnosť explanačných modelov. Musia potvrdiť svoju užitočnosť tým, že je možné ich

⁵ LIPTÁK, Ľubomír. *Storočie dlhšie ako sto rokov*. Bratislava : Kalligram, s. 51.

⁶ Napriek zdaniu, že svoju prácu si takto predstavujú aj niektorí historici.

aplikovať na historický materiál, ktorý majú vysvetliť s maximálnou mierou logickej koherencie a hodnovernosti.⁷ Vytvorenie príslušného explanačného modelu si vyžaduje špecifické vedomosti a prípravu. Skrátka, podobne ako v prípade fyziky alebo chémie, vyjadrenia a interpretácie profesionálneho historika a laika (aj keby to bol premiér) nemajú rovnakú výpovednú hodnotu a vo vedeckej diskusii nemôžu byť postavené na tú istú úroveň. To je požiadavka, ktorá v exaktných vedách už dávno platí. V prípade histórie zatiaľ nie. Naopak, neustále prežíva presvedčenie, že správna je tá konštrukcia minulosti, ktorá je najpopulárnejšia, najužitočnejšia pre štát, prípadne má najsilnejšie politické krytie.

Navyše aj mnohí historici sa v snahe o rôzne výhody snažia svoje závery priblížiť aktuálnym držiteľom politickej moci, čím len posilňujú ich sklony k normatívnemu výkladu minulosti a ich pozíciu arbitrov vo vedeckých diskusiách.⁸ Tento proces zďaleka nemusí byť taký očividný a primitívny ako tomu je (bolo) na Slovensku. Dá sa veľmi jednoducho riadiť aj nenápadným usmerňovaním peňažných tokov. Príkladom môžu byť európske granty, celkom jednoznačne uprednostňujúce projekty⁹ zamerané na budovanie a dokazovanie existencie európskej identity a spoločného celoeurópskeho vývoja. Vedecký kolektív, ktorý bude mať záujem o financovanie ďalších projektov, sa nepochybne bude snažiť, aby jeho vopred predpokladaný prínos aspoň čiastočne vyjadroval to, „čo chcú politici a byrokrati v Bruseli počuť“.

Samozrejme, úplná nezávislosť histórie od politiky je skôr nedosiahnuteľným ideálom ako možnou realitou. To už dávnejšie postrehol historik Wolfgang Mommsen: „*Všetky historické súdy sú jednou nohou vrastené do obrazu, aký si osebe robí určitá skupina danej spoločnosti. Ide o skupinu, do ktorej historik patrí, za ktorú hovorí a ktorá tvorí jeho publikum. Dané hodnoty, záujmy a tradície skupiny, do ktorej historik patrí, určuje nielen tému výskumu a perspektívy, ktoré z výskumu vychádzajú, ale aj explanačné modely, ktoré využíva na konceptualizáciu a vysvetlenie rozmanitých historických fenoménov.*“¹⁰ V určitom ohľade je to logické. Akékoľvek závery bez nadväznosti na súčasný kontext by pre čitateľa boli do značnej miery irelevantné. V historiografii by však mala byť badateľná jasná tendencia emancipovať sa od politiky. Historik by mal presahovať každodennú agendu aktuálnej politickej diskusie.¹¹ Lenže politici (a aj veľká časť verejnosti) požadujú značne

⁷ MOMMSEN, Wolfgang. Social Conditioning and Social Relevance of Historical Judgments. In *History and Theory*, 1978, roč. 17, č. 4, s. 33.

⁸ Veľmi jasnú a tvrdú kritiku týchto tendencií v slovenskej historickej obci podal Roman Holec. Pozri: HOLEC, Roman. Red Light District po slovensky. In *História*, 2009, roč. 9, č. 3-4, s. 2.

⁹ Tento problém je spomenutý už texte Josette Bauer, ktorý sa tiež nachádza v tejto sekcii. Pozri: http://www.forumhistoriae.sk/forum/vyzva_z_blois/baer.pdf

¹⁰ MOMMSEN, ref. 7, s. 32.

¹¹ GJURIČOVÁ, Adéla – KOPEČEK, Michal. Soudobé dějiny po soudobých dějinách? Česká demokracie a politika po roce 1989 jako historikum. In GJURIČOVÁ, Adéla – KOPEČEK, Michal (eds.). *Kapitoly z dějin české demokracie po roce 1989*. Praha : Paseka, 2008, s. 10.

odlišný prístup. Za užitočnú interpretáciu dejín považujú konštrukciu, ktorá presne odzrkadľuje presvedčenie danej spoločnosti, resp. skupiny ktorá ju riadi. Podľa tohto, prekvapujúco častého názoru, je úlohou historickej vedy zabezpečiť aktuálnemu režimu a jeho videniu sveta politickú a spoločenskú identitu poskytnutím „prijateľnej konštrukcie dejín“.

Výsledky tlaku na plnenie takýchto úloh sú rôzne. Na Slovensku vládna moc v minulých rokoch často od historikov vyžadovala podporu svojho anachronistického a diletantského národovectva 19. storočia v podobe snáh natlačiť do „ľudu“ vlastenectvo pomocou zákonov, sôch v nadživotnej veľkosti a ohnivými prejavmi na slávnostiach. Väčšinou nepremyslene, bez akéhokoľvek historického kontextu. Bombasticky oslavujeme príchod Cyrila a Metoda a zároveň plánujeme sochu Svätopluka, ktorý celé ich dielo prakticky zničil. Podobne škodlivé sú však aj „humanistické nariadenia“ ako napr. často spomínaný francúzsky zákon chrániaci česť potomkov otrokov, ktorý sa na základe súčasného videnia sveta prezentisticky, arogantne a definitívne snaží definovať historickú pamäť. Reálnym výsledkom takéhoto zasahovania je už teraz delenie historikov na „poslušných a neposlušných“, a to bez ohľadu na ich profesionálne kvality, pričom zákony definujúce záväzné interpretácie dejín dávajú reálnu možnosť tých neposlušných postihovať. Ďalším logickým krokom potom môže byť nastolenie otázky, na čo si vlastne platíme historikov, ktorí nehovoria to, čo potrebujeme. V slovenskom prípade boli otázky podobné v minulosti už viac krát radikálne zodpovedané – s katastrofálnym výsledkom pre rozvoj historickej vedy.

II.

História je najnebezpečnejším produktom, aký kedy vytvorila chémia intelektu ... História potvrdí čokoľvek si budeme priať. Neprináša vôbec žiadne ponaučenie, pretože obsahuje všetko a poskytuje príklad všetkého. (Paul Valéry)

Paul Valéry vo svojom citáte veľmi pekne vystihol, v čom je pre politikov čaro aj nebezpečenstvo histórie. Interpretácia dejín v podobe národného príbehu totiž pre štáty a národné (ale aj nadnárodné) spoločenstvá predstavuje mimoriadne dôležitý prameň legitimacy t. j. uznania práva autority na výkon moci v rámci určitého teritória. Kľúčová je vždy práve interpretácia, pretože práve tá môže legitimitu posilniť, ale aj veľmi efektívne oslabiť. Treba tiež zdôrazniť, že Jacques Le Goff Valéryho citát použil ako príklad nepochopenia rozdielu medzi ľudskými dejinami a dejinami vedeckými. Toto nepochopenie je však značne rozšírené. Ignorovanie rozdielu medzi vedeckou históriou a národnou pamäťou¹² existuje takmer všade, aj keď na Slovensku v extrémnej forme (aj na pomery stredoeurópskych postkomunistických štátov).

¹² Paul Veyne ignorovanie tohto rozdielu prirovnal k neschopnosti rozlíšiť medzi chémiou a alchýmiou.

Je vôbec možné zabrniti politikom, aby sa zákonnými normami vyjadrovali k dejinám a historickej pamäti? Podľa môjho názoru v žiadnom prípade.¹³ Bohužial’.

To, že politické elity reprezentujúce ttnu moc budú aj naďalej dejiny vyuiavať, intrumentalizovať ich a presadzovať svoju optiku pohľadu na minulosť, je zrejme nevyhnutné. V tomto ohľade tvorili extrémny príklad bývalé komunistické režimy, ktoré svoju legitimitu čerpali takmer výlučne zo „zákonnosti dejín“. To bol aj dvod prečo tak prísne kontrolovali záväznú interpretáciu národných príbehov. V demokratických spoločnostiach legitimita pramení z iných zdrojov – tm najdleitejim sú demokratické voľby, na základe ktorých vzniká vláda formálne zodpovedná občanom. Paradoxom je, že demokratický sstm nijako nechráni historickú vedu pred zásahmi politikov. Skutočnosť, že história ma iné postavenie ako exaktne vedy, vedie k tomu, že jej výsledky sú podriadené „demokratickému hlasovaniu“ voliov, o ktorých priazeň politici bojuj. Výsledkom je interpretácia dejín ako súčasťou boja o volia. Politické strany si často osvoja konštrukciu minulosti, ktorá má potenciál priniesť voliske hlasy. Podobne ako v otázkach daní a sociálnych istôt, aj v tomto prípade politici vychádzajú v ústrety požiadavkám relevantných skupín voliov a silných lobistických skupín. Príkladom takéhoto postupu sú celkom jednoznačne právne normy, ktoré odštartovali *Výzvu z Blois*. Bohužial’ výsledok rozhodovania medzi tlakom významných zoskupn voliov a z hľadiska hlasov nevýznamnej skupiny profesionálnych historikov, je v prípade vsiny politikov celkom jednoznačný. História sa okrem toho stala pre politikov aj výhodným „obchodným“ artiklom na získanie sympatií různých skupín perspektivnych voliov. Príkladom je najnovi panten významných Slovákov 20. storočia, ktorý tvoria katolík a nacionalista Hlinka, evanjelik a reprezentant „západného vplyvu“ Štefánik, komunisti intelektuál Clementis a ttnik Dubček, a nakoniec krl’ a dobyvateľ Svätopluk. Názory historikov boli v prípadoch adorácie týchto postáv akceptované, len ak boli v súlade s dopredu jasným politickým stanoviskom. V opačnom prípade boli vyhlásené za „chybné a antislovenske“. Politické elity totiž pri schvaľovaní podobných zákonov o pamäti majú pocit, že len potvrdzujú večnú „historickú pravdu“, ktorú predsa nie je možné spochybníť.¹⁴ Mloko si však uvedomuje, že to, čo sa teraz zdá jasné, môže byť v budúcnosti interpretované úplne inak a to, čo sa v súčasnosti zdá dôležité, môže byť pre budúce generácie úplne nezaujímavé. V extrémnom prípade to môže byť irelevantné už pre nasledujúcu politickú garnuru, ktorá začne uzakoňovať vlastné „večné historické pravdy“. Politické elity si nedokazu priznať, že „... *historické súdy budú vždy neoddelitel’ne*

¹³ V skutočnosti sa to už dlhodobo deje v podobe hlasovania o štátnych sviatkoch a pamätných dňoch, schvaľovania školských učebníc a osnov a pod.

¹⁴ Zdá sa, že ani vtedy keď sa pri tom odvolavaju na historika, ktorý z jednej sady prameňov, na politickú objednávku, vytvoril už druhu alebo tretiu interpretáciu danej historickej udalosti alebo postavy.

prepojené so sociálnou realitou v ktorej vznikajú“¹⁵ a zmenou tejto reality sa veľmi pravdepodobne zmení aj „historická pravda“. Vedecká historiografia je totiž v neustálom procese revízie svojich záverov – objavujú sa nové pramene, nové teórie a hypotézy, nové zdroje poznania a nové historické kontexty. Profesionálny historik vie, že večná historická pravda neexistuje, napriek tomu, že aj v historiografií existujú jasne stanovené fakty.¹⁶ Je v záujme rozvoja historiografie ako vedy, aby všetky jej závery prechádzali konštantnou kontrolou, spresňovaním a odôvodnenou revíziou. Len ideologické a nevedecké konštrukty sú imúnne voči novým poznatkom. Bohužiaľ zákony o pamäti v istom zmysle tlačia vedecké dejiny do tejto polohy a priradujú im tzv. terapeutický obsah. Filozof Aviezer Tucker túto tendenciu charakterizuje ako hodnotenie historiografických výstupov na základe ich efektu na „pozitívny duševný stav predpokladaného publika“.¹⁷ Navodenie takéhoto stavu pomocou histórie je možné dosiahnuť napr. popieraním historickej viny, dvíhaním sebavedomia národného spoločenstva (napr. národnými mýtmi) alebo prekonávaním pocitu nespravodlivosti vytváraním konšpiračných teórií a domnelých nepriateľov. Samozrejme nie je vylúčené, že vedecké dejiny pre niekoho terapeutický účinok mať môžu, nesmie to však byť ich primárnym účelom. Veľká časť politických elít, ale aj širokej verejnosti, však práve takýto obraz národných dejín očakáva, pretože v tom vidí ich užitočnosť. Keď politická obec nie je schopná a ochotná žiadanú historickú konštrukciu dodať, politici a verejnosť volajú po jej normatívnom ustanovení. To však fakticky znamená obídienie autority profesionálnych historikov. Extrémnym výsledkom takéhoto postupu tak môže byť, že historici síce získajú autonómiu, ale za cenu straty vplyvu. Budú od nich požadované len „holé fakty“ – o ich „správnu“ interpretáciu sa postarajú iní.

Otázkou tak ostáva význam *Výzvy z Blois*. Má nádej na úspech? S najväčšou pravdepodobnosťou nie. História a politika sú príliš prepojené, aby politici rezignovali na využívanie dejín vo svoj prospech. Okrem toho, v mnohých zásadných otázkach nie je jednotná ani samotná historická obec, nehovoriac o tom, že vždy bude dosť historikov ochotných plniť politické zadania. Má teda *Výzva* význam? To nepochybne. Už len preto, že artikuluje požiadavku, ktorá dokázala zjednotiť množstvo historikov z celého sveta. Dôležitosť slobody historického bádania by si mali jasne uvedomiť aj historici v stredoeurópskom priestore, kde už tradične boli politické aspekty historiografie mimoriadne výrazné a historická veda mala extrémne blízko k národným a štátnym záujmom.¹⁸ Navyše

¹⁵ MOMMSEN, ref. 7, s. 22.

¹⁶ V skutočnosti je však len prekvapujúco málo takých, ktoré nikto nespochybnuje, aj keď vo väčšine prípadov sú pochybujúcimi rôzni fantásti, nevzdelanci alebo zástancovia konšpiračných teórií.

¹⁷ TUCKER, Aviezer. *Historiographic Revision and Revisionism, The evidential Difference*. In KOPEČEK, Michal (ed.). *Past in the Making, Historical revisionism in Central Europe after 1989*. Budapešť, New York : CEU Press, 2008, s. 5.

¹⁸ GLATZ, Ferenc. *Politics and Historical Science in the Countries of the Soviet System*. In GLATZ, Ferenc (ed.). *The Soviet System and Historiography 1917-1989*. Budapešť : Institute of History the Hungarian Academy of Sciences, 1995, s. 11.

system, keď politici na základe aktuálnych potrieb rozhodovali o záväznej interpretácii národných dejín a od historikov sa očakávalo, že dané „formy“ buď vhodne vyplnia, alebo „pôjdu do výroby“, deformoval naše dejinné povedomie viac ako 40 rokov. Slovenská historická obec by preto mala protestovať proti očividným, politicky motivovaným snahám o podobný „návrat do minulosti“.

Cituj:

HUDEK, Adam. Najpolitickjšia veda. In *Forum Historiae*, 2010, roč. 4, č. 1. ISSN 1337-6861

http://www.forumhistoriae.sk/forum/vyzva_z_blois/hudek.pdf

...

Mgr. Adam Hudek, PhD., je vedeckým pracovníkom Oddelenia dejín vied a techniky na Historickom ústave Slovenskej akadémie vied. Zaoberá sa dejinami slovenskej historiografie v 20. storočí.

Kontakt: Adam.Hudek@savba.sk